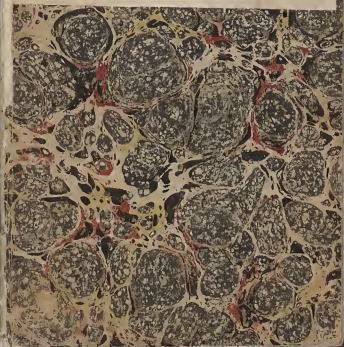

Stutt slafzofurver
Reynjavík 1851

242

Stu

Stutt
Stafrófskver,

á samt

Óters

Litlu Fræðum

með

Wordfálum

og

Bænum.

Selst óinabundid 12 fl. reidn flfurs.

Reykjavík 1851.

Prentad í prentsmidju landsins, á kostnað
Þiptunarinnar.

Þíð a barn, að gáð u
 bóf staf ina, án taf at,
 grant að mun a; sú ment in
 minn it þig á að finn a
 ell að fœð i, án vill u;
 and at taks teikn hvar stand a,
 glögt stalt og gjört a vaft a;
 gæð tem þjer lestr a hljóð in.
 Þett a i þank a látt u
 þer, barn, jafn an ver a.
 Lest ut þinn þá með list um
 lýð it heyr a um síð it.
 Ott a guds æ þer sett u
 að æf a, svo var i gæf an;
 ell it þá hjart a af ell u
 ærn a góðs slík u barn i.

Stafröfid.

Aa, Bb, Cc, Dd, Ee, Ff,
 Aa, Bb, Cc, Dd, Ee, Ff,
 Gg, Hh, Ii, Jj, Kk, Ll, Mm,
 Gg, Hh, Ii, Jj, Kk, Ll, Mm,
 Nn, Oo, Pp, Qq, Rr,
 Nn, Oo, Pp, Qq, Rr,
 Ss, Tt, Uu, Vv, Ww,
 Ss, Tt, Uu, Vv, Ww,
 Xx, Yy, Zz, ðð, Ææ, Öö.
 Xx, Yy, Zz, ðð, Ææ, Öö.

Af þessum kallast hljóð- eða raddar-
stafir: a, e, i, o, y, æ, ö.

Tvöfaldir hljóðstafir: á, é (sem lesist
je), í, ó, ú, ý, og er við þá alla þert á hljóð-
inu; líka er og: ei, ey, au.

Samhljóðendur: b, c, d, f, g, h, j,
k, l, m, n, p, q, r, s, t, v, w, x, z, þ; verða
þeir ekki nefndir með einum bókstaf, eins og hljóð-
stafirnir, heldur því að eins að hljóðstaf sé við þá
bátt, og heita því samhljóðendur.

Stafrófsröðin í vísum.

A, B, C, D, E, F, G,
eptir kemur H, I, K,

L, M, N, O, einnig P,
ætla eg Q þar standi hjá.

R, S, T, U, eru þar næst,
X, Y, Z, þ, æ, ö,

alt stafrófið er svo læst
í erindin þessi lítil tvö.

A d - k v æ d i n.

Ab eb ib ob ub	Ba be bi bo bu
Ac ec ic oc uc	Ca ce ci co cu
Ad ed id od ud	Da de di do du
Af ef if of uf	Fa fe fi fo fu
Ag eg ig og ug	Ga ge gi go gu
Af ef if of uf	Ha he hi ho hu
Al el il ol ul	Ra re ri ro ru
Am em im om um	La le li lo lu
An en in on un	Ma me mi mo mu
Ap ep ip op up	Na ne ni no nu
Ar er ir or ur	Pa pe pi po pu
As es is os us	Ra re ri ro ru
At et it ot ut	Sa se si so su
Ap ep ip op up	Ta te ti to tu
Ap ep ip op up	Va ve vi vo vu.

Nómverð og síffru-tala.

I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
1	2	3	4	5	6	7	8
einn	tvær	þrír	fjórir	fimm	sex	sjö	átta
IX	X	XI	XII	XIII	XIV	XV	
9	10	11	12	13	14	15	
níu	tíu	ellefu	tólf	þrettán	fjórtán	fimmtán	
XVI	XVII	XVIII	XIX	XX			
16	17	18	19	20			
sextán	seytján	átján	nítján	tuttugu			
XXI	XXX	XL	L	LX			
21	30	40	50	60			
tutt.o.	einn þrjátíu	fjörutíu	fimmtíu	sextíu			
LXX	LXXX	XC	C	CC			
70	80	90	100	200			
fjötíu	áttatíu	níutíu	hundrað	tvö hundr.			
CCC	CCCC	(CD)	D				
300	400		500				
þrjú hundr.	fjögur hundr.	fimm hundr.					
DC	DCC	DCCC	CM				
600	700	800	900				
sex hundr.	sjö hundr.	átta hundr.	níu hundr.				
M	MDCCCLL						
1000	1 8 5 1.						
þúsund;	eitt þús.	átta hundr.	fimmtíu o.	eitt.			

Merk: Komí smærri rómversk tala eptir stærri, eýkur það eins mikil merkingu stærri tölunnar, og sú minni gildir; en gangi minni tala undan stærri, minnar hún alt eins þá stærri, sem þér sést á tölunum; síðfrutölu merkinguna, edur þvers stafs í þenui, þá fleiri koma saman, sýnir roðin, talin frá þægri til vinstri þandar; þar á minnir þessi vísa:

Sig mest merkir hinn fyrsti,
mann tíu Evad annar,
hundrad þýðir hinn þridji,
þúsund fjórði, vel grunda,
tíu þúsund tel fimta,
tel hundrad þúsund sjötta,
sjöunda mér flekkar þendu
ad falla þúsund þúsunda.

Brotatala.

$\frac{1}{2}$	lesti: hálfur.	0.5
$\frac{1}{3}$	— einn þridji partar.	
$\frac{2}{3}$	— þeir fimtu partar.	
$\frac{5}{6}$	— fimmm áttundu partar.	
$\frac{9}{10}$	— niu fimtánda partar.	
$\frac{14}{100}$	— fjórtán hundrúðustu partar.	
$\frac{135}{1000}$	— tuttugu og fimmm þúsundustu partar.	

Æ f í n g a r d æ m i.

Hvernig skal lesa: Annó MCCDXLIX,
sem er í síffru - tolu 1348?

Svar: þrettán hundrud fjörutíu og átta.
Hvab eru 17,609?

Svar: seytján þúsund sex hundr. og níu.
Hvernig skal lesa í Lærdómsbókinni bls. 46,
þar sem stendur: 2. Móf. b. 20, 5. 6?

Sv: annarar Mósisbókar tuttugasta Kapítula, versinu fimta og sjötta.

En bls. 80, þar sem stendur: 2 Tim. 3, 16. 17.?

Sv: síðara Páls pistils til Tímóteusar
Þriðja Kap., versinu 16. og 17.

L e s t r a r r e g l u r.

Í framandi tungna nöfnum og ordum lesið Au, sem á, t. d: Author, Augustus, Paulus, Saul, lesið: átor, ágústus, Pálus, Sál, en í íslendstu sem sj.

É fyrir framan e, i, a, y, lesið sem f, t. d: Cedrus, Ceremonia, Process, Cirkill, Cicero, Cæsar, Cyprianus, Cyrus, Scipio, Scena, Marci, Lucæ; les: Sedrus, Seremonia,

Prófesa, Árkíll, Sísiró, Sesar, Syprianus Sýrus,
Sipio Sena, Marsi, Rúse, og svo frv. Annarstad-
ar lesist e sem t, þar upp á þljóðar svo vísan :

E fyrir framan ó, ú, á,

eins þljóðar og vaxi t,

en fyrir framan e, æ, í,

sem esó i staltu kvæða að því.

Ph lesist sem þ, t. d. Philippus, Pharaó, Phanuel; í midju
ordi er ph optar lesid sem ff, t. d: Sophia,
Stephán, les: Soffia, Steffán; en Joseph er
lesid Jósep.

L fyrir framan i og annan þljóðstaf til lesist
sem s, t. d: Martius, Lectia, Pontius, Action,
Caution, Citatia, Visitatia, les: Marsius,
Lekfia, Ponsius, Atsjón, Gátstión, Sitatsfia, Vist-
tatsfia.

X lesist sem Rf, t. d.: Xerxes, Xantippe,
les: Rserkses, Rfantippe.

Z lesist í upphafi sem S, t. d: Zion, les
Sion; í midju sem ds eða ff, t. d.: Nazareth,
les Nadsaret; þezu l. þessu; í enda opt sem
st, endaz les: endast.

Æ æ (í látínu lettri og manna nafnum) les-

ist sem E, t. d.: Æneas, Irenæus, les Encas, Ireneus; en Oe æ lesist sem O, t. d.: Oeconomus, Foebus, les Olfonomus, Fobus.

Helstu adgreiningar-merki.

, Comma i ræðu gjerir þennar minstan aðfildnad i smærri samanhángandi talsháttu, en lesa skal svo, að adgreining verði i rómi og lestri við hvert, edur og anda við þau, en ekki þar á milli.

; Semicolon gjerir stærri adgreiningu ræðunnar en Comma, og minni en Púunktur, og skal anda við hvert eitt.

: Colon geingur á undan meiningu edur ræðulagi, sem vilid er á að eptirfylgi, og skal anda þar við, t. d.: gudspjallid hljóðar, sem fylgir:

. Púunktur adgreinir meiningar og Klausur, og skal fortalslauslást anda við sérhverna.

? Qvæstio (spurningar-teikn) sezt aptan við hverja þá meiningu i ræðunni, sem inniheldur spurningu, skal þar eptir laga róminn, og anda við það teikn, t. d.: ertu gamall, litli piltur? kantu nokkud að lesa? dregur þú ekki seyminn?

! Exclamatio (hröp-teikn) brúkaft við áfall-

anir, og þá menn dást að, furða sig yfir, hveina yfir einhverju, t. d.: heyrir þú, börn, en hvað fallega er lesir núna! O, að eg kynni það eins! Og, þar vantar mikil til! Við hvert hvílist teikn á i lestri að staldra nokkud edur anda, og laga róm-inn eftir efninu.

() Parenthesis er sett utan um orð eða meiningu, sem stöð er inn í aðra til aðgreiningar, og á eftir þeim teiknum að aðgreina lesturinn; t. d.: eg skal (til að færa sönnun á mál mitt) segja þér sögu; þar er því innstriklaða stöð inn í þessa meiningu: eg skal segja þér sögu.

• Hyphen (samteiningar-merki), þvar orð skiptast í línun, eða eru samsett, t. d.: framvegis.

' Apostrophus sezt oft, einum í staldstap, sem teikn, að hljóðstafur sé úrfeldur, eða eigi úr að fellast í saung, svo fegra sé hljóð, eða lán-gar þendingar falli betur í lagið, t. d.: um það 'Pilatus sinti' ei þar, þvar i er undanfellt i sinti; hvað áður heyrði' og nam, sýngist: heyrð og nam.

— Pagnar-merki krefur litla viðstöðu eða þögn við sérþvert, sem sýrilemur i ræðum, brúf-afl einum i undrunar edur þarmatolum milli

orða, þá megu gleði, sorg, hræðsla, hræði
 edur þess háttar ofbæð gjörir náttúrunni ervida
 edur óeiginlega samanhángandi og viðstöðulausa
 ræðu, og skal þar, eptir efninu, allt eins í lestri,
 ræðuna sundurslita við teiknin; þau brúfast og,
 þegar einhver þættir að tala í midri meiningu, t.
 d.: eg vil þig vegsama, minn guð, — þú kon-
 úngur — og losa þitt nafn um aldir og að ei-
 lifu — daglega vil eg losa og þróa þitt nafn
 æ og að eilifu. — *Æ*, mig auman! — eg þess
 mist — allt — sem mér var lærað — í heim-
 inum — og —

(?) [edur (???) edur og (!) ellegar (!!!), sett
 þannig inn í miðjar flausur edur meiningar, spyr-
 ir, að verid sé að flöpað að því, sem í næstu
 orðum á undan edur flausu segist, og að menn
 furði sig magnlega yfir því, edur spyrji að á-
 fergilega, hvort þetta sé mögulegt, eða í hverju
 það sé falid? Til dæmis: í *Lidindanna I. bind-*
is 1. deild, sem prentuð var 1796, stendur bls.
 120: „að Georg konungur III. í *Englandi*
 þessi ráðid af að framhalda af mætti svo nauð-
 synlegu og réttlátu (???) stridi“. Þar vill
 teiknid þýða: hvernig kunni það strid að álitast

naudsýnlegt ellegar réttlátt? Þar var langt frá. Í sömu bók er, bls. 136, með (!!!) stopaðt að þeirri teigara náð, sem úrskurðaði miðaldra manni til 60 ára kastala-fangelsis, en blisði honum fyrir að sitja þar alla æfi.

Þessi aðgreiningar - teikn eru hin markverdustu og öllum þeim naudsýnleg að þekkja og hafa í minni, sem einhvern tíma vilja með skilningi og skammliðið kunna að lesa; því þó fljótt og viðstöðulaust verði þulid í þembingi og graut áfram, er það optast hræmuglegur lestur, á hvern íugmenn mega ekki venjast, heldur á að lesa stílt, með skilningi og eptirþánka, hæfandi og læfandi rómi og aðgreiningi í lestrinum, allt eptir esuinu, viðlíft og þá tveir talast við venjulega, þegar bíl-torn er þeirra á milli. Þetta hafa nú fíðad-ar þjódir fyrir laungu þekt að vera því frammar ómífsandi að kenna únglingum,

sem þeirra eigin og annara skilningur, og uppbygging af lestrum, er svo mjög und-
 ir góðu og greinilegu lestralagi kominn, en
 hverjutveggja eyðir stórum, já, optlega gjer-
 eyðir óadgreint, eintóma þembings þvad-
 ur, sem — því verr — endast hjá sum-
 um við hvert andartak, með svæfandi seymi
 og kvæða-ýlsri, hvað þið, blesud börn-
 in, sem lærid nú að skauta eftir þessu
 Stafrófs kveri, kostgæfilega skulud ford-
 ast. Seimna munnd þið sjá og sanna, að
 ykkar framfar í bóklestri og vöðru góðu,
 skal verða ykkar eigin og annara heidur og
 uppbygging og ykkar náunga og vina fogn-
 udur. ¹

¹) Framanfrísðar Stofunar- og Lestrar-
 reglur munu öllum almenningi nægja. Geldri
 manna börn ætlu þar á mót að kynna sér
 vel prófsjóð Ráðs 1839 útkomna Lestrar-
 arkver, og réttitarsreglur, einum þau, er sett
 verða til menta.

Sá litli

Qúters

Katekismus.

Þetta eru

Tíu laga-bodord guds.

Fyrsta bodord.

Æg er drottinn gud þinn, þú skalt ekki
hafa annarlega gudi fyrir mér.

Hvað er það?

Það er: vér eigum yfir alla hluti fram,
gud að óttað, hann að elska og á hann
einn að trúna.

Annad bodord.

Þú skalt ekki leggja nafn drottins guds
þíns við hégóma, því drottinn mun ekki

halda þann saklausan, sem brúkar hans nafn hégómslega.

Swad er það?

Það er: vér eigum að óttast og elska gub. Eingum eigum vér illt að biðja í hans nafni, ekki sverja við það, né fjölkyngi fremja, ekki ljúga né swifja; heldur eigum vér guds nafn að áfalla í öllum vorum nauðsynjum, það að tilbiðja, losa það og því þakfir að gjöra.

Þriðja b o d o r d.

Minnstu að helga hvíldardaginn drottins guds þíns.

Swad er það?

Það er: vér eigum að óttast og elska gub. Að vér ekki fyrirslitum prédífunina né hans orð; heldur eigum vér það heilagð að halda, gjarnan heyrja það og læra.

Sjórða b o d o r d.

Seidra skaltu fædur þinn og móður, svo þér vel vegni og þú verdir lánglífur á jörðunni.

Swad er það?

Það er: vér eigum að óttast og elska gub. Að vér ekki fyrirlitum vora foreldra, né þá, sem yfir oss eru bodnir, ekki þá til reidi reitum, heldur þá í heidri höfum, þjónum þeim og hlýðnir séum, elstum þá og virðing veitum.

Fimmta bodord.

Þú skalt ekki mann deyða.

Swad er það?

Það er: vér eigum að óttast og elska gub. Að vér ekki meidum hold vors náunga, eða gjörum homum mein í nokkru; heldur eigum vér homum að hjarga og viðhjálpa í öllum hans lífs nauðsynjum.

Siotta bodord.

Þú skalt ekki hórdóm drygja.

Swad er það?

Það er: vér eigum að óttast og elska gub. Að vér lífum hreinferðuglega bæði

í ordum og verkum, og að hver einn elsti og í heidri hafi sína ehta-persónu.

Sjöunda bodord.

Þú skalt ekki stela.

Þvab er það?

Það er: vér eigum að óttast og elska gub. Að vér ekki grípum góð eða peninga vors náunga, eða með fólki kaupcyri eða undirbyggju undir vss dögum; heldur eigum vér honum að hjálpa, svo hans góð og uppheldi ávartist og varðveitist.

Attunda bodord.

Þú skalt ekki bera falskan vitnisburð á móti þínum náunga.

Þvab er það?

Það er: vér eigum að óttast og elska gub. Að vér ekki ránglega ljágum nokkru á vörn náunga, ekki svikjum, baktolum eða ófrægjum hann í nokkru; heldur eigum vér hann að affaka, allt gott um hann að tala og færa alla hluti til betri vegar.

Tíunda bodord.

Þú skalt ekki girnast húis náunga þíns.

— Hvað er það?

Það er: vér eigum að óttast og elska gud. Ad vér ekki með flærd stundum eptir arfi edur fasteign voris náunga, edur undir ofis drogum með yfirvarpi laga og réttinda; heldur eigum vér þar til að hjálpa og styrkja, að hann hafi sitt alt óskaddað.

Tíunda bodord.

Þú skalt ekki girnast kvinnu náunga þíns, ekki þjón né þjónustukvinnu, ekki ufa né afna, og ekkert það hans er.

— Hvað er það?

Það er: vér eigum að óttast og elska gud. Ad vér ekki burt-tælnum eða loffum frá vorum náunga hans eiginkvinnu, þjónustufólk eða fvisfé; heldur eigum vér að áminna og ráðleggja, að hver og einn sé samt, og ástundi að þjóna, það honum skyldugt er.

Hvab segir gud um þessi bodord?

Hann segir svo í 2. Mós. b. 20, 5. 6. Eg er drottinn þinn gud, eg er vandlátur gud, sem læt straff fyrir sedranna ránglæti koma fram á börnunum í þridja og fjórda lid, það er að segja á þeim, sem mig hata; eg er líka sá, sem auðsýni miskunsemi í þúsund lidu á þeim, sem mig elska, og við þá, sem vardoeita min bodord.

Hvab er það?

Það er: Gud hótar þeim öllum þínu, sem afvikja þessum hans bodordum; því eigum vér að óttast og hræðast hans straff, og effert að gjöra á móti hans bodordum; en þeim öllum, sem þessi hans bodord halda, lofar hann sinni náð, miskun og öllum góðum hlutum; þar fyrir eigum vér gud að elska, trúna honum og treysta, og eptir hans bodordum gjarnan að gjöra.

Trúarjárníngin.

Fyrsta grein.

Um fleppunina.

Ég trúi á einn guð, födur almáttugan, flápara himins og jafdar.

Hvaf er það?

Þaf er: eg trúi, af guð hafí flapaf mig, áíamí ollum öðrum flapmum, og af hann hafí gefíð mér öuf og lííama, augu, eyru og alla límí, þar með flýu og flíluíngarvíí, og af hann öllu þessu enn þá víð maííí íeldur. Sér tíl veítir hann mér og flýríííér nóglega, og afalega gefur hann mér flafi og flafi, maíí og afíííí, híís og íeimíí, födur og mófur, afur og flvííííí og alf það, íem goííí er, með öllu því eg meðþarf tíl þessa líííí upphelafíí. Hann verufar mig og varufveítir frá öllum flafaf og hííííííí og öllum ííííííí ííííííí. Alf

Þetta gott veitir hann mér af sinni ein-
 skerri, fædurlegri, gudlegri góðgirnd og
 miskun, án allrar minnar verðfúlsdunar.
 Fyrir það alt eg á honum þakfir að gjöra,
 honum þjóna og hlýðinn að vera. Þetta
 eru víssuleg sannindi.

Önnur grein.

Um endurlausnina.

Eg trúi á Jesúm Krist, son hans
 eingetinn, drottinn vorn, hver ed getinn
 var af heilögum anda, fæddur af Maríu
 mey, þindur undir Pontsó Pilatós, kross-
 festur, deyddur og grafinn; nidursté hann
 til helvitis, en á þriðja;degi reis hann upp
 frá daudum, uppsté hann til himna, situr
 nú til guds, fædur almáttugs, hægri hand-
 ar, og þaðan mun hann koma að dæma lif-
 endur og dauda.

Hvab er það?

Það er: eg trúi, að Jesús Kristur sé
 sánnur gud, af fædurnum getinn fyrir all-

ar aldir, lífa sannur maður, fæddur af Mariu meyri; að hann sé minn drottinn, sem mig glatadan og fyrirðæmdan mann hefir afrekað, endurleyft og frelsað frá öllum syndum, dauðanum og djöfulsins valdi, ekki með gulli eða silfri, heldur með sinu heilaga, dýrmæta blóði og sinni saklausu þínu og dauða, svo að eg sé hans eiginlegeign, lífi undir hans valdi í hans ríki, honum þjóni í eilífu réttlæti, meinleysi og sálshjálp, lífa sem hann er sjálfur af dauðanum upprisinn, lifir og rífir að eilífu. Þetta eru vissuleg sannindi.

Þ r i d j a g r e i n.

Um þ e l g u n i n a.

Eg trúi á heilagan anda og að sé ein, heilög, almennileg, frístileg kirkja, sem er samneyti heilagra, fyrirgefning syndanna, holdsins upprisa og — eptir þetta líf — eilíft líf.

Þvad er þud?

Þad er: eg trúi, að eg geti ekki af sjálfs
mins eigin frapti eða skilningi trúad á
Jesúm Kríst, minn drottinn, eða til hans
fomízt: heldur hefir heilagur andi mig
med gudspjallanna kenningu kallad og upp-
lýst med sinum ástgjöfum, helgad mig og
viðhaldid í rétttri trú, lífa sem hann alla
aðra frístna menn á jörðu, fallar, samau-
safnar, upplýsir, helgar og í rétttri trú á
Jesúm Kríst varðveitir; í hverri frísti-
legri kirkju hann náðarsamlega fyrirgefur
mér og öllum trúndum daglega allar syndir,
og á efsta begi mun hann uppvefja mig og
alla menn af dauða, og gefa mér med öll-
um réttrúndum, fyrir Jesúm Kríst, eilíft
líf og sáluhjálp. Þetta eru vissuleg
sannindi.

Þröttinleg bæ n.

Fadur vor, þú, sem ert á himnum.

 Hvad er það?

 Það er: guð vill hér með tilseida ofsi og lofka, að vér trúa skulum, að hann sé vor réttilegur fadur, og vér hans sannarleg börn, svo vér þessi heldur með fullu trúnaðar trausti megum hann biðja, eins og góð börn biðja sinn elskulegan föður.

 S y r s t a bæ n.

 Helgist þitt nafn.

 Hvad er það?

 Það er: guðs nafn er sannarlega í sjálfu sér heilagt, þó vér biðjum ekki; en vér biðjum í þessari bæ n, að það einnig helgist hér með ofsi.

 Hvernig fleður það?

 Þegar guðs orð feunist réttilega og hreinlega, og vér eptir því lifum heilaglega, eins og guðs börnum hæfir; þar til hjálpi

ofs vor elskulegi faðir á himnum! En hver sem þrúvísir kemur eda lifir, en guds orð býður, sá vanhælgar guds nafn á meðal vor; þar frá varðveiti ofs vor elskulegi himneski faðir!

O n n u r b æ n.

Tilkomi þitt ríki.

Þvad er það?

Það er: guds ríki kemur að sonnu án vorrar bænar af sjálfu sér til; en vér biðjum í þessari bæn, að það einnig komi til vor.

Þvernig fleður það?

Þegar gud gefur ofs sinn heilaga anda, sá ofs veitir þá náð, að vér trúum hans heilaga orði, lifum heilaglega hér stundlega, en annars heims eilíflega.

P r i d j a b æ n.

Verði þinn vilji, svo á jörðu, sem á himni.

Þvad er það?

Það er: guds góður og náðugur vilji

verður á himnum, þó vér bidjum ekki: en vér bidjum í þessari bæn, að hans vilji verði hér á meðal vor.

Þvernig stendur það?

Þegar guð ónýtir og hindrar öll ill ráð og vandan vilja þeirra, sem því valda, að guðs nafn vanhælgast og hans ríki náir ekki til vor að koma, sem eru: djöfullinn, heimurinn og vor holdlegur vilji; heldur styrkir hann ofs og stöðuga gjörir í sínum ordum og í trúnni, allt til vorra æfiloka; þetta er hans missunsamur og góður vilji.

S j ó r d a b æ n.

Gef ofs í dag vort daglegt brand.

Þvab er það?

Það er: guð gefur að sönnu daglegt brand, jafnvel vondum mönnum, þó vér bidjum ekki, en vér bidjum í þessari bæn, að hann láti ofs vort daglegt brandviðurfenna og með þakflæti til vor medtaka.

Þvad kallast daglegt braud?

Það kallast allt það, sem nauðsynlegt er til þessa lífs bjargar, sem er: matur og drykkur, klæði og skæði, hús og heimili, tódur og eingjar, hvítfénaður, góð og peningar, góð eftapersóna, hlýðin börn, dygt þjónustufólk, trúir og frómir yfirmenn, góð almúgans stjórn, hagstæð vedurátt, friður, heilbrigði, siðsemi, heidur, góðir vinir, trúfastir nágrannar, og allt annað þessu líft.

S i m t a b æ n.

Syrirgef oss vorar skuldir, svo sem vér og syringefum vorum skuldunautum.

Þvad er það?

Það er: vér biðjum í þessari bæn, að faðir vor himneskur vilji ekki álíta vorar syndir, svo hann, syrir þeirra skuld, vilji ekki veita oss vora bæn — því vér erum allra þeirra hluta ómaklegir, sem vér hann um biðjum, og höfum það ekki verðskulðad —

heldur að hann vilji ofs það alt gefa af sinni eiginlegu náð; því daglega syndgum vér, og verðskuldum ekki annað en straff; svo viljum vér og einuig þar á móti fyrirgefa af hjarta þeim, sem ofs á móti brjóta, og gjöra þeim gott, sem við ofs misgjöra.

S j ø t t a b æ n.

Ægi leid þú ofs í freistni.

Þvad er það?

Það er: guð freistar að sonnu einkis manns; en vér biðjum í þessari bæn, að hann vilji vernda ofs og varðveita frá andskotans, heimðis og holdsis vélum, svo vér hropum ekki fyrir þeirra tilteygingu í vantrú, orvæntingu edur aðrar stórsyndir og lesti; og þó vér freistumst af öllu þessu, þá láti hann ofs um síðir yfirvinna og sigrinum halda.

S j ø u n d a b æ n.

Seldur frelsa ofs frá illu.

Þvad er það?

Það er: hér biðjum vér alls í einu í þessari bæn, að faðir vor himneskur frelsi oss frá öllu illu til lífs og sálar, farsældar og heidurs; en að síðustu, þegar vor dauðastund er komin, gefi hann oss góðan afgang og tafi oss miskunsamlega til sín úr þessum eyrnardal inn í himnaríki. Amen.

Þvad er það?

Það er: að eg skal vera fullviss, að þessar vorar bænir séu vorum himneska föður þakknæmlegar og af honum heyrðar; því hann þefir sjálfur skipað, að vér skyldum með þessum hætti biðja, og þefir lofað, að hann vilji oss bænheyrja. Amen, amen, það er: já, sannarlega, það skal svo vera.

Skirnar sakramentid.

1. Hvað er skirn?

Skirnin er ekki einsamalt vatn, heldur er hún það vatn, sem saman er reyrt og bundid með guds bódordi, og með guds orði samteingt.

2. Hvert er það guds ord?

Það vor herra Jesús Krístur sagdi hjá Matteus í 28. Kap.: Farid og gjörid allslags þjódir að mínum lærisveinum og skirid þær til nafns föðurs og sonar og heilags anda.

3. Hvað útvegar skirnin oss og veitir?

Hún útvegar oss og veitir fyrirgefningu syndanna, frelsar oss frá dauðanum og djöflinum, og gefur þeim öllum eilífa sálshjálp, sem trúa því, er guds ord og fyrirheit losa.

4. Hver eru þau guds ord og fyrirheit?

Þau vor herra Jesús Krístur segir hjá Márkúsi í 16. Kap.: hver sem trúir og

verdur skírdur, sá mun hólpinn verða, en hver sein ekki trúir, sá mun fordæmast.

Övernig far vatnid verfab svo veglega hluti?

Vatnid má aldrei slífs orfa, heldur veitir það guds ord — hvert að er í og með vatninu — og trúin, hver að slífunum guds ordum í vatninu trúir; því fyrir utan guds ord er vatnid einsamilt vatn, en eingin skirn; en þegar guds ord samlagast vatninu, þá er það skirn. Það er náðarfult lífsins vatn og endurgetningar laug í heilögum anda, eins og Páll postuli segir í sendibréfinu til Titusar í 3. kaf.

Eptir sinni miskunsemi hefir gúð oss hólpna gjört, með endurgetningar lauginni og endurnýðungunni, sem skedur af heilögum anda, hverjum hann hefir nóglega úthelt yfir oss fyrir Jesúm Kríst vorn lausnara, svo vér, réttlættir fyrir hans náð, yrdum erfingjar eilífs lífs eptir voninni. — Þessi ord eru sönn og trúanleg. —

6. Hvað merkir þessit vatnsskirn?

Hún merkir það: að fá hinn gamli Adam í ofs, á daglega að drekkjast og deyðast fyrir idrun og yfirbót, með öllum syndum og vondum girndum, og síðan daglega framfoma og upp aptur rísa nýr maður, fá er lifa skal í réttlæti og heilagleika fyrir gudi æfulega.

7. Hvar stendur það Krífab?

Þáll postuli segir í sendibréfinu til Rómverja 6. Kap.: Svo erum vér með Kristi greptraddir í skírninni til dauðans, að líka sem Kristur er uppvakinn frá dauðum fyrir dýrd fæðursins, svo eigum vér að ganga í nýu líferni.

Altaris sakramentid.

1. Hvað er sakrament altarisins?

Altaris sakramentid er sannarlegt hold og blód drottins vors Jesú Krists, undir braudi og vini, af sjálf-

um Jesú Kristi innsett, oðs kristnum
monnum að eta og drekka.

2. Hvar stendur það stríð?

Svo stríða þeir heilögu gudsþjallamenn, Matt-
eus, Markús, Lúkas og postulinn Páll:

Þor herra Jesús Kristur, á þeirri nóttu,
sem hann svífinn var, tók hann brandid,
gjörði það og brant það, og gaf sínum
lærifveinum og sagði: takid og etid, það
er minn líkami, sem fyrir yður verður gef-
inn. Gjörid það í mína minningu.

Somuleidis eptir Föðmáltíðina, tók hann
kaleikinn, gjörði það, gaf þeim hann og
sagði: drekkid allir hér af, þetta er kaleikur
ens nýa testamentis í mínu blóði, sem fyr-
ir yður úthellist til fyrirgefningar synd-
anna. Gjörid þetta, svo oft sem þér það
drekkið, í mína minningu.

3. Hvað stöðar oðs með þessum þatti að eta og drekka hér af?

Það sýna mér þau orð, sem hér standa:
fyrir yður gefst og úthellist til fyr-
irgefningar syndanna; því oðs veitist
fyrir þessi orð, í sakramentinu syndanna
fyrirgefning, eilíft líf og sálubjálpi, því
þar syndanna fyrirgefning er, þar er einn-
ig lífið og sálubjálpin.

4. Hvernig fær líkamleg berging verlad svo
milla hluti?

Berging brands og vins verkar það í
eingan máta, heldur ordin, sem hér standa:
fyrir yður gefst og úthellið til fyr-
irgefningar syndanna; hver ord að
eru hjá líkamlegri bergingu svo sem höf-
udstykki í þessu sakramenti. Over sem
þessum ordum trúir, hann ódlast alt það,
er þau innihalda og upphljóða, sem er
syndanna fyrirgefning.

5. Over neptir þessa sakramentis maflega?

Ad fasta og sig líkamlega þar til að búa,
er að sonnu góð ytri siðsemi; en sá er
sannarlega maflegur og velstíffadur, sem
trúir þessum Krists ordum: fyrir
yður gefst og úthellið til fyr-
irgefningar syndanna. En hver
sem ekki trúir þessum ordum og esar þau,
hann er ómaflegur; því þetta orðid:
fyrir yður, krefur fullkomlegrar trú-
ar í hjartanu.

S i g n i n g i n.

J nafni guds fæðurs, guds sonar og guds heilags anda.

Drottinleg bæn.

Faðir vor, þú sem ert á himnum. Helg-
ist þitt nafn. Tilkomi þitt rífi. Verði
þinn vilji, svo á jörðu, sem á himni. Gef
oss í dag vort daglegt braud. Fyrirgef
oss vorar skuldir, svo sem vér og fyrir-
gefum vorum skuldu-nautum. Eigi leid þú
oss í freistni, heldur frelsa oss frá illu.
Því að þitt er ríkið og mátturinn og dýrð-
in að eilífu. Amen.

Blessunar orðin.

Drottinn blessi mig og varðveiti mig!
Drottinn láti sína ásjónu lýsa yfir mig
og sé mér náðugur! Drottinn upplýpti
sínu angliði yfir mig og gefi mér frið!

Bordsálmurinn fyrir máltíð.

Allra augu vona til þín, drottinn, og þú
gefur þeim þeirra fæðu í hæfilegan tíma;

þú upplýstur þinni hendi og sedur allar lifandi skopnir með þinni blessum.

Dýrd sé gudi födur, syni og heilögum anda, svo sem þú var að upphafi, er enn nú og vara mun að eilífu. Amen!

Gud faðir, miskuna þú oss! Kristi guðs sonur, miskuna þú oss! Gud heilagur andi, miskuna þú oss!

Faðir vor, þú sem ert á himnum, o. s. frv.

Drottinn guð himnestrur faðir, blessa þú oss og þessar þínar gáfur, sem vér metokum til vor af þinni miskunnsamlegri góðgirni, fyrir Jesúm Krist vorn drottinn og herra. Amen!

Vordsálmurinn eftir máltid.

Þakkið þér drottni, því hann er góður, og hans miskunsemi varir eilíflega! hver ed öllu holdi gefur sæðu, kvikfénadinum sitt födur og úngum hráfnanna, sem hann áfalla. Hann hefir einga lýst á styrkleika bestsins, ekki heldur þóknun á fötleggjum mannsins. Drottni eru þeir allir þókuanlegir, sem óttast hann og til hans missunar vona.

Dýrt sé gudi födur, syni, o. s. frv.

Gud faðir, mistuna þú oss! o. s. frv.

Faðir vor, þú, sem ert á himnum, o. s. frv.

Þakfir gjörum vér þér, drottinn gud himneskur faðir, fyrir Jesúm Krist vorn herra, og fyrir allar þínar gáfur og velgjörninga, þú, sem lifir og rifir að eilífu. Amen.

Skríptamál.

Minni færi, verðugi faðir í Kristi, eg bid yður að heyrna mína játuingu, uppræða mína gudræfni, hugga mig með guds orði og boda mér syndafvittun í Jesú nafni.

Eg, aum og syndug manneskja, játa al- máttugum gudi og öllum hans stórmærkjum, en afneita mínum og hans vinnu, synd og öllu ógudlegu athæfi; lífa meðfennu eg fyrir gudi og yður, minni færi faðir, að eg er sefur í stelfandi syndum í gegn mínum gudi og skopara; eg meðfennu, að eg hefði hans vilja og bodorð brotið í þaukum, orðum og verkum, en, þá sjaldan eg hefði rétt einkleglega viljað gjöra þig góða, hefir þó jafnan lodað við mig það þig vonda. Og, þetta ángrar mig nú af hjarta, vil eg því

feginn allra minna synda íbrast, þeim afláta og víðsjá, með rétttri trú og trausti til guds miskunar, fyrir Jesúm Krist minn landsnara. Eg endurnýja úf alvarlega það þeit og lof-
 ord fyrir guds afstygna augliti og þúdur, að láta mér daglega framfara í öllu góðu, og breyta eptir míns frelsara dæmi, hvers þínu og dauða endurminningu eg halda vil í dag. Gud virðist að gefa mér sína náð þar til í Jesú nafni. Amen.

Þæn fyrir skriptir.

Rannsófa mig, ó gud, og prófa mitt hjarta, gef mér að þekkja, hvort eg hafi einlæg-
 lega elsfad þig, og hvort eg hafi alvarlega látið mér vera umbugað um minn frist-
 indóm. Opna minnu skilning, svo eg læri rétt að þekkja sjálfan mig, að eg ekki, mér til skada, dragi sjálfan mig á talar í því, sem mest áridur í minum fálubjálparefnum, né gjori litid úr syndunum, sem þú hat-
 ar. Minn gud, eg vil nú, fyrir þínum af-
 stygna angum, rannsófa mitt hjarta og mitt framferði; eg vil ekki fyrr neyta holds og blóðs míns frelsara, heldur en eg með

vissu geti sagt, að eg sé hans sannarlegt barn, er framvegis vilji leitast við að hlýðnast og breyta eptir honum. Gef mér hér til adstod þíns góða anda, minn gud. Eg vil nú ganga fram fyrir þinn þénara, og meðfenna þér og honum minar syndir; æ, fyrir þér fæ eg ekki dulizt; það mun fyrir þínum dómi á síðan opinbert verða allum einglum og mönnum, hver eg er. Vát mig því, minn góði gud, ekki svífa sjálfan mig, heldur með hræfnislausu hjarta framfoma fyrir þig í dag og ætíð. Amen.

Þæn eptir skriptir.

Lofa þú drottinn, sála mín. Nú er eg þess viss, að gud hefir, fyrir mins frelsara Jesú Krists skuld, fyrirgefið mér allar minar syndir, þegar eg að eins efni þau elsku- og hlýðnis-heit, er eg nú vann mínum skapara; eg hefi ekki annað verðskuldad en straff, en gud hefir auglýst mér náð; hans sonur er dáinn á krossinum fyrir mig, svo eg mætti lifa. Nú vil eg framvegis, gudi og frelsara mínum til þóknunar, sem svo mikid elskaði mig, hata all-

ar syndir, og í öllu ástanda að hlýðnast hans bodum. Þessu hefi ég nú lofad þér, minn gnd og frelsari. Lát mig aldrei í minni umgeingni gleyma þessu lofordi, þá verð ég verðugur bordgestur við míns Jesú kvöldmáltid í dag, og fæ þá fullvissu um minna synða fyrirgefningu, sem ég get huggað mig við í lífi og dauða. Amen.

Þæn fyrir bergingu.

Svo söndugur, svo óverðugur sem ég er, svo vill þó minn frelsari unna mér þeirrar náðar, að ég má nú framfoma að hans hábordi, til að medtaka þar hans lífama og blóð, sem pant og fullvissu um minna synða fyrirgefningu. *OE*, minn gnd, gef mér náð til að fannast við, hverju grunnlans þessi elska er! Guds sonur, sjálfur fæðursins ljómi, hryggist fyrir minnar syndir allt í dauðann; guds sonur sveitir blóðinu undir minni og als heimsins synða sekt; guds sonur lætur sig fjotra, spotta, húðstrýkja, þyrnum krýna og á krossinn negla, til að endurleysa mig, fallna manneskju; guds sonur leggur lífið út fyrir mig,

sem sekur var eilífs danda. O, hversu dýru verði er eg freptur, hversu öldungis heyrir eg, með öllum freptum sálar og lífama, mínum frelsara til, sem svo heitt hefir elskad mig. Með þessu hugarsari vil eg ganga til þinnar máltidar, mínu guddómlegi ástvinur, þakklátur yfirvega þína ómetanlegu elsku til mín, og upphæva með þessu sjálfan mig, til að lifa þér hédan af. Styrk mig þar til, mínur guð, með þínum anda, í Jesú nafni. Amen.

Þæn eftir bergingu.

O, hversu mikið á eg að þakka þér, mínu frelsari, eg þæ ekki með ordum útmálad stærð þinnar elsku; eilíflega vil eg elska þig, því þú hefir óútsægjanlega elskad mig. Þér hefir eg að þakka fyrirgefningu minna synda, guðs náð, rósemi samvizkunnar og eilíft líf. Lát mig aldrei gleyma þessum dýrmætu velgjörðum. Hédan af vil eg flýa og forðast allar syndir, svo eg missi ekki aftur þína náð. Min æra, mín unadsemd, mín ædsta sæla sé sú: að elska þig, hlýða þér, fylgja þínu dygda dæmi og í öllum míno lífs atvæfnum gjöra það, sem rétt

er og þér velþóknast. Gef mér þar til náð þína og adstod, svo megna eg alt fyrir þig. Amen.

Morgun bæn.

Þ þínu blefsaða nafni, ó Jesú, byrja eg nú þenna dag; minn fyrsti þánki og min fyrsta idja sé, að lofa þig og þakka þér, minn gub, er svo dásamlega þessir verndað mig í nótt frá öllu færi; þin nálægd umkringdi mig, og þin forsjón vakti þér mér, á meðan eg swaf og vissi ekkert af mér, og nú þessir þú gefið mér lifandi og heilbrigðum að sjá aftur dageljósið. Góðgjarni faðir, þin mistun og trúfesti er og þessir verid ný og ferst þér mér á hverjum morgni. Þin gæzla gaf mér í fyrstu lifið, þin náð þessir þingad til viðhaldið því, glæð þad og endurnært með svo morgum gæðum; ó, hvernig kann eg verðulega að þakka þér alt þad gæða, sem þú óáslátanlega auðsýnir mér, óverdugri sköpun þinni. Og, eg vil ástunda að vera í dag og ætíð þitt gott og blýðid barn; eg vil vanda mig og vera trúr í því, sem gott er og eg á að gjöra; eg vil hafa þinn vilja og þin boðord mér fyrir lifnadar reglu; viðhaltu hjá mér þessum gæða ásetningi, vali þann í minni sálu við hvert þad verk, er eg tek mér fyrir þentur í dag; stýri þann minum ordum og athöfnum í allri minni umgeingni, þá mun eg, fyrir þinn kræpt, gæði gub, fá stæðigt syndariunnar freislingar, sem vönd bæmi og minnar girndir synnu að búa mér í dag og eg ekki fyrri. Verndadu mig enn þá í dag, og hald þú

mér stöðugt vild þad eina, að óttast þig og elska, þá er eg viss um þína velpöluun, þína vernd og aðstoð; þá megna eg alla bluti fyrir þann, sem mig máttugan gjörir, Jesúm Kríst minn endurlausnara. Amen.

A v o l d b æ n.

Þofadur veri góður gnd, sem þesir gefid mér lífs og heilum að útenda þenna dag, undir sinni gæzlu-riku vernd og varatekt. Överdu margt og misid gott þesir þú nú andsfynt mér i dag, minn gæzlu-riki himnesti fadir, þú þesir ekki einungis þalbid mér við lífid, þesdur og þar á ofan svo sedur-lega sed mér fyrir lífsins naudþurftum, gefid mér fot og fædi, þeslu og þeslbrigði, verubad mig frá óteljandi meinsemdum og sliðum, sem mig ann-ars þesdu kunnad að þenda, og gefid mér marga ánægju stund og mörq tælisfari til að lara að þeskja þíun vilja og þrepta eptir þonum mér til farsælbar; þetta og óteljandi margt annad gott, er eg ekki þeski, þesir þú veitt mér i dag; en — þesir eg þá lífad þenna dag, sem þitt blýðid barn, og látid ríksdóm þinnar gæzlu vinna mig til að verba þvi betri, sem eg lífi leingur, og eg þigg þína velgjörninga fleiri? Ö, eg finn stóran þrest þjá mér i þesou; mig ángrar nú, að eg er svo mjög undir syndina seldur; æ, fyrirgefdu mér þad samt, fyrir mins lausnara Jesú forþénustu sakir, og virztu enn þá i nótt að taka mig undir þína vernd og gæzlu; þér einum trúi eg fyrir mér, á

medan eg sef og veit effert af mér; i þinni vernd hvíli eg öruggur; og ef þessi nótt fylði verða min síðasta, þá verði þinn vilji, i þínar hendur sel eg minn anda. Amen.

Landferdamanns bæn.

Góði gud, þú verndarinn allra þeirra, sem á þig treysta, i þínu nafni áforma eg nú mina reison; vertu min fylgd og minn veggjari, svo lánu mig effert ilt að henda; þér befala eg mig nú og mitt áform, þú einn lant að farsæla min fyrirtæli; vertu mér nú og jafnan nálagur með náð þinni, og virztu að greiða hvert mitt spor mér til þeilla. Afvend frá mér öllum fligum, þöttum og ólúllu tilfellum, og ber mig svo á þínum höndum, að eg steyti ekki fót minn við steini. Gef mér farsællega að útrétta min erindi i þínum ótta og eptir þínu bóði, mér og minum meðbræðrum til nota, og leid mig svo þeilan og gláðan þeim aptur; þá vil eg þakklátur þína þína gæzlu, sem aldrei yfirgesur þá, er öruggir sela þér sin efni, og i Jesú nafni setja á þig einan sína trú og von. Amen.

Sjöferdamanns bæn.

Almáttugi gud, þú ert sá vísi og góði höfuðsteynanna þerra, og undir eins minn fadir; i trausti þinnar náðarríku handleiðslu, byrja eg nú, veit og hjálparþursandi manneslja, þessa þattusomu sjöferð; þú þekkir bezt þær þöttur, sem mér og voru litla

skipi þínar eru, af östodugu sjáfarins háfi, er af-
 málar mér dauðans ímynd á hverri öldu, sem ris um-
 fring þessi veistu skipabord, er bera mitt líf; æ, vertu
 nú minn lífs verubari, minn leiddogi og minn bezt
 forunnatur; því hverjum fylldi eg þora að trúa
 fyrir mér, ef ekki þér, minn almáttugi faðir og
 trúfasti lífgjafari? Banna þú þínum flepnum, Andi
 og sjó, að granda minn og vor allra lífi, þá hlýða
 þær. Gef oss forsjállega að geta séð við öllum
 fyrirsjáanlegum hættum af blindstærjum, böðum,
 græningum og öðru, en afvond sjálfur þeim óþektu.
 Uppljál þinni mildu hendi, og send þú oss þína
 blefsun; bjóð sjáfarins afgrunni, að vykra sitt ríka
 stant, til að uppfylla vorar nandþurstir. Þér be-
 fala eg mig með skipi og varnadi, leidd þú oss alla
 farsællega, og vernda oss við öllu tjóni, þá viljum
 vér losa og prisa þína gæzlu, sem svo dásamlega
 annast sín börn. En sé það þinn nádagur villji,
 að þessi reisa stuli verða vor dauðagangur, ó, svo
 gef mér og oss öllum vel viðbúnum að mata voru
 síðasta. Í þínum höndum er vort líf, gjör þú við
 oss eptir þinni velsóknun; vertu að eins vor faðir,
 og gef oss eilífa hvíld og sælu hjá þér, fyrir vors
 blefsaða meðalgangara Jesú Krísts forþénnstu faðir.
 Amen.

Þæn um góðan afgáng.

Místansfami gud og faðir, þú einn ert þerra lífsins
 og dauðans; minir timar standa í þinni hendi, þú
 þessir ákvarðað minna daga tal, eptir viðdömi og

gæzlu hefir þú það ákvarðað; þar við hugbreyf-
ir þá minn andi, er eg þeinki fram á mína óvísu
endalyft; æ, þú einn veizt, hvað marga edur fáa
daga eg á nú eptir ólifada; gef mér því vareygd-
arsamar að brúka og telja mína daga, því óvís-
ari sem eg er um þeirra tölu og þeirra endalyft;
þetta veit eg, að mér, eins og öllum monnum, er
eitt sinn ásett að deyja, og þar eptir kemur dómur-
inn. Æ, gef mér vislega að búa mig þar undir
nú strax í mínum heilbrigðu dögum, svo eg lært
fái að deyja, áður en eg dey; gef mér opt og al-
varlega að þeifja um mína burtför, grofna, dóm-
inn og eilífðina, svo mun dandans umþeinking
aptra mér frá mörgum syndum, en gjöra mig á-
stundunarsaman í því, sem gott er, og esla má mína
sonnu farsæld; dandans sífelða endurminning mun
gjöra mig athugasamari um sjálfan mig, vareygd-
arsaman í meðlæti, og vengóðan í mótlæti. Og
þá min dandaftund losi aðkemur, svo gef mér, ó
Jesú, í fravti þíns danda, að yfirvinna allar dand-
ans ógnanir, svo eg mætti vel tilreiddur með glæðri
von og óskelsðri samvizku, flilja við heim þenna
með öllu því, er mér vænt um þyfir í honum, og
innleiddast í þá sælu víst, sem þú, minn blefsaði
lausnari og bróðir, hefir mér og öllum þínum trú-
ndum afrefað fyrir þinn danda. Amen.

THE

LIBRARY

OF THE

UNIVERSITY

OF

CHICAGO

ILLINOIS

1887

THE

LIBRARY

OF THE

UNIVERSITY

Lbs - Hbs / Þjóðdeild

100714336-4

